

Шарк юлдузи

Март сонида

«Шарк юлдузи» журналининг навбатдаги сони ёзувчи Асқад Мухторнинг «Бухоронинг янги кўчалари» қиссаси билан очилади. Назим мухлислари эса шoir Барот Бойқо- билоннинг Алишер Навоий ҳаёти ҳақидаги «Шукуҳли қарвон» шеърини романи билан танишдилари мумкин. Шунингдек, Х. Худой- бердиева, Т. Нурдод, Б. Турбова, А. Наво- новларнинг янги шеърлари берилган. А. Дилмуродовнинг «Сирли эина» қиссаси давомиин ҳам шу сонда ўқийсиз. Танқиди ҳамзаъулос олим, адабиётшунос Л. Қасимов 50 ёшга тўлди. Шу муносабат билан унинг иккунчи фаолияти ҳақида бир қатор мақолалар берилган. «Танқид ва адабиётшунослик», «Танқид- лар», «Санаъат» рубрикалари остида ҳам қатор қизиқарли материаллар бор.

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА

Тиндирайди мен бил кун шан кўши,
Изин кўиб ўйнаб тондан кечган.
Мен китоба тўкиман йўқ кўздан ёш,
Сиз ҳам уни кўрмагансиз ҳеч қачон.
Урқоларин, кизгин кўйлак кийингиз,
Мен ҳам кизгин кизгин билан ёман.
Китобларин, тилгингизни тингиз,
Йўқса, сизин ёзганимдан тонман.
Кўшиман — бахтинин кўп изладим,
Ед билурман қадам кўйган ерчин.
Алло айтгин, мен кимларга сўзладим,
Айтгин қачон, кимга айтдим сиримни!
Мен дилмига қалқисан деб босдим тош,
Ҳасратларим сочмасдан қатландим.
Қатландим, қайтиб кутаролмас бош,
Тунда ёқиб юбордим бор хатларин.
Алло дардаг дилим келганда тор,
Шу оқ қорғоз, китобларга тиз қўйдим.
Сирларимни қандай қиларди ошкор,
Тилсиз-ку деб, бир-бир боримин тўқдим.
Айтгин, жавоб шуриб, ишончга ахир,
Биласизки, дил оғрим — байтасизки.
Мен бирова айтмай дардим тутсам сир,
Сиз мингларнинг ҳар бирига айтмасизки...
Урқоларин, кизгин кўйлак кийингиз,
Бугун баъзда кизгин ранглар олар жон.
Китобларин, тилгингизни тингиз,
Мен сизга ёш тўймаганман ҳеч қачон!

Толиб ИҶЛДОШ

Шудраке доналар

Минг ўйлаб бир яхши гап айт, қадрдон,
Жонга озиқ бўлсин гапинг, қаддингдан.
Сўз гаҳлар дейдилар, сен гаваос бўлгин,
Мастдек соғурагин ошиб ҳаддингдан.
Кичкинор оқлигу тўлқини кизин,
Арзимас умрга шўнглигиз кизик.
Бугун-ку, у шундай шундай қолурми,
Эртадан хабарни йўқлигиз кизик.
Боламисан дерлар дўстларин,
Тўғри дейман, сўзларингиз рост.
Болалик бу — ёшга қарамас,
У кўнглимга мангулик мерос.
Ҳозирингиз ўйловчи бўлма
Ҳали сен эрта кутад.
Эртангиз ҳам эртаси бор, ҳа,
Этагиндан маҳкам тутад.
Сени билмак бўлган сўзингга боқар,
Сўзингдан топмасиз кўзингга боқар.
Узингдан ўзининг сўрамас эшиқор,
Бўчаксан, тўкиган бўзингга боқар...
Қарвон ўтар дерлар, қарвонки — замон,
Замондан ажралиб қолмакки ёмон.
Бардам бўл қадрдон, сен ундан қолма,
Қаторда ўлсанг ҳам таъхи йўқолма.

1912 йилнинг бир куз эртаси Ҳазратим маҳалласидан от етак- ланган Ҳазратим Имом дарбо- маси томон йўл олди. У айланб ўтган тиллардан, саррофлар то- қини янграб, қаландар зирри аралаш, ўпоқ-супоқ давди бо- лаларнинг бахирчи- чақирчилари эшити- ларди: «Оби ях!» «Ай- рону чабоб!» Таваба, кўзининг кунини Мас- ковада бу пайтлар та- қалламан от кўчага чиқолмади — йўллар яхмалак. Бухорода эса от миниб юриш

Асқад МУХТОР

Бўйдоқроғини жинкучалари

(ҚИССАДАН ПАРЧА)

маҳоллигиз эсдан ҳам чиқармаган экан: ав- вал Турки Жандий мо- зори дуч келди, ке- ин Қулбобон Қулал- дош, Ақлийи Гариб, хуллас, то шаҳрисо- дан чинмағича эгарга миничинг илони бўл- мади. Қайроқ кўча- га тушиб олганда ҳам, онда узагинча оёқ қўяман деган эди, олдига пушта Иска- дархоннинг жизнак дўнгликлари, Чил- духторан туғлари қил- раб кўриди. Истам- урга етганда эса, ет- гадаги от эсдан ҳам чириб кетди: болалик- да кўрган жойлари, элас-элас хотиралиб босиб келиб, қадимини секинлатди... Уша-ўша шўр кўл ёқасида чар- гарларнинг дўноқлари, пуштаролларнинг йо- рақул ошлайган ёмо- наларни кўзланса ҳи- дини буритиб ётар- ди. У бу ерларга ота- сизга эргашиб бир не- ча марта келган, ота- сининг бу даҳада ке- мухтарлардан устакор кўнчилари, таниш хом жаллоблар буларди... Умуман, Ромитан йў- лари Фаёуллога яхши таниш: она юртига кўп борардилар. Ма- на шу Искадархон масжидининг ваф ер- лари ҳам Ромитанга. Бу масжиднинг етти машхур қориси ҳар пайшанба кеч хатми кўруш қилиб, ўша вақф ерлардан йилга ўн минг таंगा олар- кан, дейишарди. Фаёулло ўн минг тагининг нима эга- нини билди. Бугун отасидан кўнгли сўраб келган Юнус фаранг миллионлардан гапир- ди. Овурудаги, Фар- рангистондаги мат- лубот ҳақида Варша- даги дўконин неғадир ёниш кераклиги тў- ринида сўзбатлашди- лар. Фаёулло болалик- тидан шундай гаплар- ни эшитверганидан- ми, натта нарсалар тўғрисида ўйлашга ўр- танган. Ҳозир ҳам уни тушуниб бўлмайдиган маъхум ҳислар, бир оз гуссални, лекин қан- дайдир ёруғ туйғулар

Андрей ИВАНОВ

— Юларингиз, — деймиз, — бизларнинг ҳаёти! Менман — орзуларни севиб-суйганча, Шовшиб, шовшатирган фурсат отини. Бу отин тер тўкиб нитасга қанча, Топа беран энан одам бахтини. Майли ушоқинча, майлига улан — Не-не ихтиролар яратар юрак. Ҳаёт томирда яшайди илхом, Ҳеч ини бунинг инок этмас керак. Йўлларинг неғадир, юран бўлса кенг, Ораунг одиллари бўлади илдам, Кичингиз қандайлиги соз англайсан сен, Асрингиз уларга босган шўхрин ҳам. Даврингиз бетимсол кўрин, нудратин Бутун саробларин элади барбод, Ақлар меҳнатин, фини меҳнатин Илхомли яшашга бўлади қанот.

ҳам бари, ҳатто яқин- лари ҳам қандайдир беғона. Нуқуз отаси билан сафар тижорат- да юриб, беш йил Мас- ковада ўқиб, бардан узоқлашиб кетди — ҳеч кимга кўнглидаги янги айтгани келмади... У чакмасини ерга бо- сиб, икки кўли билан майсани чангаллади. Ер тирик, жонлидек эди. Фаёуллонинг кў- зиде сабасиз ёш гил- тиллади. «Йўқ, мен ёлғиз эмасман! Мен беғона эмасман!» Йўқ, у ёлғиз эмас. Унинг меҳрибони, она- жони бор. Фаёулло у билан ҳади ҳеч нар- сани гаплагани йўқ, лекин онашор ҳамма- сини тушуниб туриб- ди. Райхон биби фар- занди аржуманднинг қайтиб келганига қу- вонибна қолмади, кўнгли бесаражкомли- гини, паршонин ҳола- тини ҳам пайқайди: бир нима топгайди, яна бир нимасини йўқот- гадай сарсари эди боласи. Қайтиб ик- ки кунда уйга сизмай қолди. Худди руъ- бу гағроси бошга тушгандек. Қўрнинг турбинин, дарди бор — гаплагандиган ким- сиз йўқ. Бу дарднинг нима эканини Фаёуллонинг ўзи ҳам билмасди. У ёни борди, бу ёни борди, маҳалаларни айланди, танишлар билан учради — қай- филини ўша-ўша: эрта- ги кўнгли қўраётган- дек эди. Она ҳам ав- вал, отасининг уз- либ қолишидан хаво- тирда, деб ўйлади. Лекин кейин, Роми- танга, тоғаларининг олдига бориб келиш учун жавоб сўрагани- да, ҳамма ҳайрон бўлса ҳам, она тушу- ниб: майли бор, болам, тоғаларининг кўриб, ёзилб кел. Онага бу осон эмас эди: ҳамма- нинг кўзи Масковдан қайтиб келган валаҳд ҳўжазоданинг юриш- туришида, унинг бу кўнларда бемор ота бошидан силжиси ласт-балаид гапларга сабаб бўлишини бой- би билмайди дей- сизми.

ҲУСАИН БОЙҚАРО

Алишер, оғохон бориб савдодин,
Нетайким, чинмади бошим гағгодин.
Пахлавон Муҳаммад алайди баён,
Сизинда оқибат эрдим саргардон.
Хабардор эурсиз, Таршинд,
Нишопур Устинда яловим голиб нур соҳур.
Осойиш топмишлар Маҳшад,
Абнард Азизим, Қирғисиз чехрам бўлғай зарф.

НАВОИ

Маъсудин бир йўла эдингиз ошкор,
Оқибат не бўлур — ўйламак даркор,
Хурсон тахтига адолатпеша,
Подшоҳини эл-улус эста қамшиша.
Улуғса суйнамай тортисангиз лашкар,
Елга учиб кетгай улуғ орзулар.

ҲУСАИН БОЙҚАРО

Алишер, билурсиз, улус шен тароф,
Улуғнинг ишончи — менга зур шараф.
Ҳиллоден жилмайсини сизга ҳам тэле,
Рўхнингиз сийласин Қирғи шамоли.
Кўлласин қадари буюрувонингиз
Энг мушкул дамларда — мадад-корнингиз,
Ул зотингиз меҳридан бўлуб бахрамдан Луфт бирла эсламиш шаҳри Самарқанд,
Амир Султон Ҳасан дўстлар қадрдон,
Сиздан хабар топса, қўзлаган шу он.

НАВОИ

Падарин ул эли саварди горт,
Тонгача этарди менга ҳинок.
Самарқанд тасфири тиланда эрд,
Дўстларин — ортобек диланда эрд.
Абулқас сўхатини қўсаб умрбод,
Амир Архонини аллар эди ед.
Қисмат нитобига неки битилмиш
Кимсага ўқимок азал фарз эмиш.
Шоҳ билан гадо ҳам фарзанди башар,
Вақт келиб, қисмат бўлғай баробар.
Беларо дунёда мўл эрур қунар,
Қирғайми, кўзимиз тирин бўлса гар.
Одамдод дунёга бўлмағай стун,
Ризқини териб еб, кетгуси бир кун.

НАВОИ

Ҳаёт бўлган эмас эшиқор бенамот,
У нурлар қачанмоқ истар кўнганда.
Ноғох зеринари кўринса ҳаёт,
Бонис — фақат сен, анб ўзингда.
Кўеб уйғонмасдан турганимсан ҳечт
Росмама нарқочки борми билгангиз?
Гўдан нулусинга кирганимсан ҳеч.
Борим нексаларга тилмак бўлгангиз?
Онланг, юртингга бўлсанг белмасан,
Билмасанг — кўларингиз иларга қодир —
Севгингиз кўрмагандай сендан оқибат,
Сен ҳам ҳаётингдан кўрмасан қадар.
Гулчехра НУРУЛЛАЕВА таржималари.

НАВОИ

Падарин ул эли саварди горт,
Тонгача этарди менга ҳинок.
Самарқанд тасфири тиланда эрд,
Дўстларин — ортобек диланда эрд.
Абулқас сўхатини қўсаб умрбод,
Амир Архонини аллар эди ед.
Қисмат нитобига неки битилмиш
Кимсага ўқимок азал фарз эмиш.
Шоҳ билан гадо ҳам фарзанди башар,
Вақт келиб, қисмат бўлғай баробар.
Беларо дунёда мўл эрур қунар,
Қирғайми, кўзимиз тирин бўлса гар.
Одамдод дунёга бўлмағай стун,
Ризқини териб еб, кетгуси бир кун.

Барот БОЙҚОБИЛОВ

Шукуҳли қарвон

(ШЕЪРИЙ РОМАНДАН ПАРЧА)

Файзӣб Маймана «Чаҳор боғида»

Булуғдай товланиб ой чирроғда
Тунда, йўл юриб ҳориган қарвон,
Тулю тулпорлар мудар бедармон,
Чорхари хонани қилгандек обод
Шамнинг шўъласини таратар
ишнок.
Аҳли тинорат ҳам уллар муқ тушиб,
Ва лекин саҳарга фанз — шукуҳ,
кўшиб,
Кўрнам хона ичра Навоий бедор,
Когога тўнлар даради бешумор,
Бир газал домга илгинган кўнган,
Бу дардан титрайди хонанинг
иғти,
У шамден ёнадир дўст фироқида,
Ияхонга ошодир тонг кучоғида,
Навоий икромин эшитган замон
Бойқаро қалбидан сирқиб нетад
қон,
Вале дўст индан баридек елди у,
Тонгда Майманага етиб нелди у,
Дилда Навоий меҳрин ардоқлаб,
Уи чоғлиқ навар-ла дўстин
сўролаб,
Бойқаро боғ аро бўлур намоён,
Жис аро жонда яшар зўр армон.
Уига пешвоз чиқди боғон чоғ
ноғох,
Бойқаро ўзини этмасдан оғох,
Тазим бирла боғон қошда
турди
Ва дўсти Навоий қолини сўрди,
Чоғнинг чехрасидан ёғилди нур,
Навоий ишонга бошларди маскур,
Зинини лағз очиб, боғида
маъсум,
Дилда тўғиб билан эгидда тазим,
Севини ўти илоаб учун кўзимин,
Шоҳрининг баъри нурди зинин,
Кўлардан сочилур алам тула эш,
Бедаро бир дардаг берса-да
бардош,
Икпирлар учнда билурдин
шабнам,
Ички дўст қалбини тирнади алам,
Юларда маъносин икн ирқинур,
Қалблари ҳажмон домда турур,
Моилари қолгандин икн ўт аро,
Ҳайратли сунтини бузар Бойқаро.

ҲУСАИН БОЙҚАРО

Алишер, оғохон бориб савдодин,
Нетайким, чинмади бошим гағгодин.
Пахлавон Муҳаммад алайди баён,
Сизинда оқибат эрдим саргардон.
Хабардор эурсиз, Таршинд,
Нишопур Устинда яловим голиб нур соҳур.
Осойиш топмишлар Маҳшад,
Абнард Азизим, Қирғисиз чехрам бўлғай зарф.

НАВОИ

Маъсудин бир йўла эдингиз ошкор,
Оқибат не бўлур — ўйламак даркор,
Хурсон тахтига адолатпеша,
Подшоҳини эл-улус эста қамшиша.
Улуғса суйнамай тортисангиз лашкар,
Елга учиб кетгай улуғ орзулар.

ҲУСАИН БОЙҚАРО

Алишер, билурсиз, улус шен тароф,
Улуғнинг ишончи — менга зур шараф.
Ҳиллоден жилмайсини сизга ҳам тэле,
Рўхнингиз сийласин Қирғи шамоли.
Кўлласин қадари буюрувонингиз
Энг мушкул дамларда — мадад-корнингиз,
Ул зотингиз меҳридан бўлуб бахрамдан Луфт бирла эсламиш шаҳри Самарқанд,
Амир Султон Ҳасан дўстлар қадрдон,
Сиздан хабар топса, қўзлаган шу он.

НАВОИ

Ҳаёт бўлган эмас эшиқор бенамот,
У нурлар қачанмоқ истар кўнганда.
Ноғох зеринари кўринса ҳаёт,
Бонис — фақат сен, анб ўзингда.
Кўеб уйғонмасдан турганимсан ҳечт
Росмама нарқочки борми билгангиз?
Гўдан нулусинга кирганимсан ҳеч.
Борим нексаларга тилмак бўлгангиз?
Онланг, юртингга бўлсанг белмасан,
Билмасанг — кўларингиз иларга қодир —
Севгингиз кўрмагандай сендан оқибат,
Сен ҳам ҳаётингдан кўрмасан қадар.
Гулчехра НУРУЛЛАЕВА таржималари.

НАВОИ

Падарин ул эли саварди горт,
Тонгача этарди менга ҳинок.
Самарқанд тасфири тиланда эрд,
Дўстларин — ортобек диланда эрд.
Абулқас сўхатини қўсаб умрбод,
Амир Архонини аллар эди ед.
Қисмат нитобига неки битилмиш
Кимсага ўқимок азал фарз эмиш.
Шоҳ билан гадо ҳам фарзанди башар,
Вақт келиб, қисмат бўлғай баробар.
Беларо дунёда мўл эрур қунар,
Қирғайми, кўзимиз тирин бўлса гар.
Одамдод дунёга бўлмағай стун,
Ризқини териб еб, кетгуси бир кун.

Юларингиз, — деймиз, — бизларнинг ҳаёти!

Менман — орзуларни севиб-суйганча, Шовшиб, шовшатирган фурсат отини. Бу отин тер тўкиб нитасга қанча, Топа беран энан одам бахтини. Майли ушоқинча, майлига улан — Не-не ихтиролар яратар юрак. Ҳаёт томирда яшайди илхом, Ҳеч ини бунинг инок этмас керак. Йўлларинг неғадир, юран бўлса кенг, Ораунг одиллари бўлади илдам, Кичингиз қандайлиги соз англайсан сен, Асрингиз уларга босган шўхрин ҳам. Даврингиз бетимсол кўрин, нудратин Бутун саробларин элади барбод, Ақлар меҳнатин, фини меҳнатин Илхомли яшашга бўлади қанот.

Бу суратда Октябрь революцияси номидagi Тошкент тепловоз ре- монти заводининг шон-шўҳрат музейи залларидан бири аниқ этган. Унинг экспонатлари норхона коллективининг Совет ҳошимияти даст- лабини илларидан бошлаб то шу кунга қадар босиб ўтган шонли йўли ҳақида ҳикоя қилади. М. Нурдидинов фотоси.

Ҳамма ҳарфларини уз

ХУСМАШУАА

Ҳамма ҳарфларини уз орасида янча тартиб- да пойнафал тиклади- ган ва ремонт қилди- ган «Илғор» бирлаш- маси устларининг бе- миннат хизматидан фойдаланмаган киши бўлмас керак. Бир- лашма коллективни йил сайин аҳолига хизмат кўрсатиш да- ражасини янада яхши- лашга интилиб, бу бо- рада қувончли ютуқ- ларга эришмоқда. Бу ўрнида битта харак- терли мисол келтириш ўринлидир. Бирлаш- ма аҳолига хизмат кўрсатишининг телефон орқали буюртмалар қабул қилиш, шахри- миздаги йирик саноат норхоналари коллек- тивлари ҳузурига бо- риб, кўмама пунктлар билан хизмат кўра- тиш каби илғор фор- малари ишлаб туриб- ди. Биринча ўтган йил- нинг ўзига планга қў- шимча 174 минг сўм- лик маъиш хизмат кўрсатилди. Бирлаш- ма коллективининг бундай ишлари пар- тия ва ҳукуматнинг томонидан юксак ба- ҳоладди. «Илғор» бир- лашмаси КПСС Мар- казий Комитети, СССР Министрлар Совети,

Тез ва саз

ВПСФС ва ВЛКСМ Марказий Комитети- нинг кўмама Қизил бай- роти билан тақдирлан- ди. Мукофотдан руҳ- ланган усталар ва ре- монтчлар буюртма- ларни тез ва саз ба- лонининг янги йўл- ларини қидириб то- пишмоқда. Жумладан, бирлашманнинг ик- тисолати устакхона- ларида сояболлар, та- лаштирилган сумкалар ва кўлаб бошқа кўн- галатерия буюмлари ремонт қилиб берил- моқда. Бундай уста- хоналар шахримиз- нинг аҳоли гавжум бўладиган жойларида жойлашган. Шулardan бири Пушкин кўчасидаги 3- устакхонадир. Қаравон кўчасидаги 109-уйда 7-устакхона жойлашган. Қосмонавтлар кўчаси- даги маъиш хизмат кўрсатиш шаҳарчаси- да 8-устакхона аҳолига хизмат кўрсатмоқда. Бундан ташқари «Чи- лонзор» савдо мар- казидаги 10. Серге- ладий маъиш хиз- мат кўрсатиш унда- хоний 13. Бешоғ бозо- ридаги 14-хитисо- лат устакхоналарининг ус- талари ҳаммаҳарла- рини буюртмаларини тез ва саз бажариб, уларнинг олқинчи са- вобор бўлишмоқда.

Уй-рузгор ташвишда

Ошхона ёритиш- да энг аввал стол, пли- та, рақовина, яъни уй бекасининг «иш жойлари» яхшироқ ёритилишига аҳамият бериш керак. Ошхона одатда кич- кина, деворларни кў- пинча ёруғлини яхши қайтаридиган равшан рангларга бўлган ёки равшан ранг қошин қопланган бўлади, шу сабабли ун тарқоқ нур соувчи бир лам- пачи осма чироқ би- лан ёритиш нифоя.

ОШХОНА ҚАНДАЙ ЁРИТИЛИШИ КЕРАК?

Ошхона катта бўлса- му, осма лампа ҳамма ёқин бир хилда ёри- тилса, яърин жойлар, айниқса ошқат тай- ёрлаш столи ва пли- тачи осма чироқ би- лан ёритиш нифоя. Ошхона катта бўлса- му, осма лампа ҳамма ёқин бир хилда ёри- тилса, яърин жойлар, айниқса ошқат тай- ёрлаш столи ва пли- тачи осма чироқ би- лан ёритиш нифоя. Ошхона катта бўлса- му, осма лампа ҳамма ёқин бир хилда ёри- тилса, яърин жойлар, айниқса ошқат тай- ёрлаш столи ва пли- тачи осма чироқ би- лан ёритиш нифоя.

Редактор

С. М. ҚАРОМАТОВ.

3 Тошкент

601 010101

24 МАРТ, 1980 й.

